

SURİYE SEÇİMLERİ

Suriye’de 2011 yılında yapılması öngörülen Halk Meclisi seçimleri bu ülkedeki iç savaş düzeyindeki kaotik ortamdan dolayı ertelenmişti. Olayların başlangıcından bu yana Suriye yönetimine yöneltilen en temel eleştiri, Esad rejiminin halkın iradesini hiçe sayan bir diktatörlük olduğu, halkın da bu rejimin zulmüne isyan ettiği. Esad rejimi varoluş mücadelesi verdiği bu dönemde diktatörlük olmadığını, muhalefetin Suriye’yi yıkmak isteyen dış kaynaklardan beslenen teröristlerden oluştuğunu, halkın desteğinin de arkasında bulunduğunu kanıtlamak için seçime gitme kararı aldı.

Bu kararını da, sahibi olduğu rejime hafif bir makyaj yaptıktan sonra hayata geçirdi. 26 Şubat 2012 tarihinde bir referandum düzenleyerek anayasanın 8. maddesinde yer alan Baas Partisi’nin “devlet ve toplumun lideri” görevine sahip olduğu hükmünü anayasadan çıkartarak sözün ona artık devletin partisinin bulunmadığını gösterdi. Ardından da seçime gidileceğini açıkladı.

¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1195/Seda+Kirdar>

8 Nisan günü Suriye Yüksek Seçim Komisyonu, Suriyeli seçmen sayısını yurtdışındakilerle birlikte 14.788.644² olarak açıkladı. Meclisteki 250 sandalye için yarışacak 7195 adaydan 710'unun da kadın olduğunu bildirdi.³ Bu açıklamanın hemen ardından muhalefet seçimleri boykot edeceğini duyurdu. Muhalefetin şemsiye yapılanması olarak tanımlanan Suriye Ulusal Konseyi Sözcüsü Bassma Kodmani, "Rejimin kendi halkını öldürmeyi sürdürdüğü bir ortamda yapılan seçimlerin hiçbir itibarının bulunmadığını ve bunun, demokratik süreci ayaklar altına almak manasına geldiğini" söyledi.⁴ Muhalefet seçimleri "maskaralık" olarak nitelendirirken, seçimler öncesinde yapılan düzenlemeler ise muhalefeti haklı çıkaracak nitelikte oldu.

Özetlemek gerekirse seçimlere, Baas Partisi (adaylarını Ulusal Birlik Listesi altında duyurdu) ve Baas ideolojisine yakın 9 partiden oluşan "İlerici Ulusal Cephe" ittifakı⁵ ile bağımsız adayların katılması onaylandı. Başka bir deyişle Baas'ın da dahil olduğu rejim yanlısı 10 parti ile bağımsız adayların yarışacağı bir düzene gidildi. Parlamentodaki koltukların 167'sini dolduracak olan bu koalisyondan geriye bağımsızlar için 83 milletvekilliği kalmıştı. Kısacası galibinin Baas ideolojisi olacağı baştan belirlenmiş bir seçimde bağımsız adaylar 83 milletvekilliği için kendi aralarında yarışır konumda kaldı.⁶

Nihayetinde seçimler, seçim havasından ziyade güvenlik gerginliği içinde 7 Mayıs günü yapıldı. Seçim sonuçlarının açıklanması içinse bir hafta daha beklendi. Yüksek Seçim Komisyonu Başkanı Khalaf al-Azzawi, 15 Mayıs günü düzenlendiği basın toplantısında, toplam seçmen sayısını seçimlerden önce "14.788.644" olarak duyurulmuş olduğu halde, oy kullanma hakkı olan seçmen sayısını "10.118.576"⁷ olarak düzelttikten sonra seçimlere katılım oranını %51.26 (5.186.957 seçmen) olarak açıkladı.⁸

Seçimler sonucunda, Baas Partisi'nin "Ulusal Birlik Listesi"nde yer alan adayların tümü Meclis'te yerini aldı. 250 sandalyenin 161'ini Baas Partisi, 22'sini bu parti ile ittifak halindeki "İlerici Ulusal Cephe" içindeki diğer partiler aldı. Böylece toplam 183 sandalyeyi alan Baas Partisi ve ideolojisine yakın partiler sadece 67 sandalyeyi bağımsızlara bıraktı. Başta 83 kişi olarak tahmini yapılan bağımsızların sayısı da böylece 67'ye düşmüş oldu. Toplam 250 sandalyenin 30'unu ise kadın milletvekilleri aldı.⁹

Seçim sonrasında ne değişti sorusunu cevaplandırabilmek için Suriye'de yaşananlara bir göz atmakta fayda var. En uzun sınırı paylaştığımız komşumuzdaki güncel manzara şöyle:

Seçimlerden sonra Şam'da rejim aleyhtarı gösteriler vardı. İlk olarak, 22 Mayıs günü, Şam'ın kuzeyinde bir restoranda patlayan bomba sonucunda 5 kişi hayatını kaybetti.¹⁰ Asıl kanlı saldırı ise 25 Mayıs günü gerçekleşti. Birleşmiş Milletler'in açıklamalarına göre Humus'a bağlı Hule ilçesinde 49'u çocuk olmak üzere en az 108 kişi hayatını kaybetti.¹¹ Seçimlerden sonra halka "istikrar" sözü veren Suriye yönetimi suçu muhaliflere atarken, katliamdan kurtulanlar, Suriye ordusunun gece geç saatlere kadar tank ve topçu

² "Assistant Interior Minister: More than 14 Million Citizens Eligible to Vote in People's Assembly Elections", SANA Syria Arab News Agency, 8 Nisan 2012, <http://sana.sy/eng/21/2012/04/08/411198.htm>, erişim tarihi: 12 Mayıs 2012

³ "Deadly Unrest Fuels Suspicion on Eve of Syria Vote", Ahram Online, 6 Mayıs 2012

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/2/8/40994/World/Region/Deadly-unrest-fuels-suspicion-on-eve-of-Syria-vote.aspx>, erişim tarihi: 16 Mayıs 2012

⁴ "Int'l Community Unhappy with Syrian Parliamentary Elections", Today's Zaman, Sinem Cengiz, 13 Mayıs 2012, http://www.todayszaman.com/newsDetail_getNewsById.action?newsId=280176, erişim tarihi: 14 Mayıs 2012

⁵ Sosyalist Arap Baas Partisi, Suriye Komünist Partisi Bektaş Grubu, Suriye Komünist Partisi Faysal Grubu, Sosyalist Arap Birliği Birlikçi Sosyalistler Partisi, Arap Sosyalistler Hareketi, Demokratik Sosyalist Birlik Partisi, Demokratik Arap Birliği, Ulusal Ahit Partisi ve Suriye Sosyalist Milliyetçi Partisi Mahayri Grubu

⁶ "Syria: Elections Without Politics", Omayma Abdel Latif, Carnegie Middle East Center, Carnegie Endowment for International Peace, <http://carnegie-mec.org/publications/?fa=21265>, erişim tarihi: 17 Mayıs 2012

⁷ "Syrian President Orders New Parliament to Convene Thursday", Xinhuanet, 21 Mayıs 2012, http://news.xinhuanet.com/english/world/2012-05/21/c_131601597.htm, erişim tarihi: 22 Mayıs 2012

⁸ "Syria Says Gets 51 Percent Turnout for Parliament Vote", Reuters, 15 Mayıs 2012, <http://af.reuters.com/article/worldNews/idAFBRE84E0HU20120515>, erişim tarihi: 17 Mayıs 2012

⁹ "Opposition Disputes Syria Election Results", Alakhbar, 15 Mayıs 2012,

<http://english.al-akhbar.com/content/opposition-disputes-syria-election-results>, erişim tarihi: 22 Mayıs 2012

¹⁰ "Damascus blast kills five people", Guardian, 22 Mayıs 2012, <http://www.guardian.co.uk/world/2012/may/22/damascus-blast-kills-five-people?newsfeed=true>, erişim tarihi: 22 Mayıs 2012

¹¹ "Annan Arrives in Syria, Urging Cease-Fire After Massacre", Neil MacFarquhar, New York Times, 28 Mayıs 2012,

<http://www.nytimes.com/2012/05/29/world/middleeast/syria-pressed-on-peace-plan-after-un-condemnation.html>, erişim tarihi: 28 Mayıs 2012

ateşi ile yerleşim bölgesine saldırdıklarını açıkladı. BM Güvenlik Konseyi ise saldırıyı şiddetle kınarken, Suriye hükümetinin uluslararası hukuku ve BMGK kararlarını ihlal ettiğini bildirdi.

Seçimler sonrasında rejim ve muhalefet arasındaki düello daha kanlı bir hal alırken muhalifler Şam'da aralarında İstihbarat Şefi Başkanı olan Assef Shawkat'ın da olduğu altı üst düzey yetkilinin öldürüldüğü iddiasını bir video mesajla duyurdular.¹² Esad'ın kayınbiraderi olan Shawkat, Lübnan Başbakanı Hariri suikastının da mimarı olarak görülüyor. Rejim denince adı Beşar ve 4. Tümen komutanı Mahir Esad'la birlikte anılan Shawkat öldüyse veya Türk basınına yansıdığı şekilde bir aşçı tarafından zehirlendiyse¹³ bu seçim sonrası rejime indirilmiş çok ciddi bir darbe olacak.

Lübnan'dan bahsetmişken Suriye içi kavgaanın, seçimlerin ardından ilk kez başkent Beyrut'a da bulaştığının altını çizmek gerek. Geçtiğimiz hafta Lübnan'ın Trablus şehrinde Suriye rejim yanlıları ile muhalefeti destekleyenler arasında Sünni-Şii formatına dönüşen çatışmaların ardından 21 Mayıs günü başkent Beyrut'ta çıkan çatışmada iki kişi öldü, 18 kişi de yaralandı¹⁴

Görüldüğü üzere seçimin sonrasında Suriye'deki manzara iç açıcı olmaktan uzak ve tedirgin edici. Öte yandan rejime alternatif olabileceği düşünülen muhalefet ise dağılıktan kurtulamıyor. Bu durum Suriye'nin siyasi ve etnik yapısının hassasiyetlerinin yanı sıra lider eksikliğinden de kaynaklanıyor. Suriye Ulusal Konseyi (SUK)'nde çözümlerin başladığına dair işaretler, muhalefet açısından tehlikeli bir gidişata işaret ediyor. SUK lideri olan Sorbonne Üniversitesi akademisyeni Burhan Ghalioun'un Haziran ayında yeni bir lider belirlendiğinde görevinden ayrılacağını açıklaması da¹⁵ muhalefetin de kendi içinde birlik mücadelesi verdiğini gösteriyor.

7 Mayıs'ta düzenlenen adaletten uzak Suriye seçimlerini dünyada kimse ciddiye almıyor ve almamakta da haklılar. Ama burada önemli bir noktayı gözden kaçırıyoruz; bu seçimlerin arkasında yatan mantık aslında amacına da hizmet ediyor. Beşar Esad bu seçimleri düzenlerken aslında Suriye halkı üstünden dünyaya, rejimin hala güçlü olduğu ve yıkılmayacağı mesajını veriyor. Yaşananların bir kriz olduğunu ve seçimlerin düzenlenerek, aslında bu krizi kontrol altında tuttuğunu göstermek istiyor. Seçimlerin başka bir sebebi de farklı bir sonuç çıkacağından değil, Suriye halkına aslında gücün kimde olduğunu göstermek ve bu kanlı isyanın ortasında bile rejimin işlediğini anlatmak. Esad aslında bu isyan ve kaos ortasında bile seçimler üzerinden durumu "normalleştirerek" Suriye halkının psikolojisini etkilemek istiyor. Suriye hakkında ise 2011 baharından beri gergin bir bekleyiş var. Zaman geçtikçe rejimin yıkılacağına dair inanç ve heyecan azalıyor. Bir yıldır süren bu kontrollü kaos ortamında, heyecan ve inanç yerini korkuya bırakmış durumda. İşte Esad, halkın istikrara dönme arzusunun çok iyi kullanarak, bu seçim ile mevcut durumu "normalleştirerek" onlara bir sahte istikrar paketi sunuyor. 1970 yılında Hafız Esad'ın iplerini elinde tuttuğu ve oğluna devrettiği rejimin "hayalet"i hala o kadar gerçek ve derin ki, kimse gerçekten rejimin süratle yıkılacağını düşünmüyor. Bu arka planın ışığında, rejim ve muhalefet kıyasıya mücadeleye devam ederken, şiddet sarmalının ortasında kalmış çok etnili, çok mezhepli ve çok dinli Suriye halkı ise ne yapacağını şaşırılmış durumda, normal bir hayat yaşamak istiyorlar. Bunun ise şu aşamada gerçekleşmesi çok zor gözüküyor.

¹² "Assad's Brother-in-law Assef Shawkat Confirmed Death", Ya Libnan, 22 Mayıs 2012, <http://www.yalibnan.com/2012/05/22/assads-brother-in-law-assef-shawkat-confirmed-dead/>, erişim tarihi: 22 Mayıs 2012

¹³ "Esad'ın Kayınbiraderi Zehirlendi mi?", Aslı Aydıntaşbaş, 22 Mayıs 2012, Milliyet, <http://siyaset.milliyet.com.tr/esad-in-kayinbiraderi-zehirlendi-mi-/siyaset/siyasyazardetay/22.05.2012/1543281/default.htm>, erişim tarihi 22 Mayıs 2012

¹⁴ "Two Die in First Beirut Clashes Over Syria Conflict", BBC News, 22 Mayıs 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18141604>, erişim tarihi: 22 Mayıs 2012

¹⁵ "Syrian National Council Accepts Ghalioun's Resignation; New Chief Expected by June", Al Arabiya News, 24 Mayıs 2012, <http://english.alarabiya.net/articles/2012/05/24/216129.html>, erişim tarihi: 27 Mayıs 2012